

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 8.5.2015
COM(2015) 191 final

**KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

EU:n perusoikeuskirjan soveltamista koskeva kertomus vuodelta 2014

{SWD(2015) 99 final}

1. Johdanto

Tässä viidennessä vuosikertomuksessa arvioidaan, kuinka Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot panivat EU:n perusoikeuskirjaa täytäntöön vuonna 2014.

Perusoikeuskirjasta tuli oikeudellisesti sitova 1. joulukuuta 2009. Se sitoo EU:n toimielimiä, kun nämä toteuttavat uusia toimenpiteitä. Jäsenvaltioita se sitoo silloin, kun nämä toteuttavat EU:n lainsäädännön piiriin kuuluvia toimia. Perusoikeuskirja on uusi oikeuslähde, mutta sen oikeudellinen merkitys on kasvanut tasaisesti. Vuonna 2014 perusoikeuskirjaa siteerattiin 210:ssä EU:n tuomioistuinten¹ tuomiossa². Kolmena edellisenä vuonna vastaavat luvut olivat 43 (2011), 87 (2012) ja 114 (2013).

Uusi komissio, jonka puheenjohtaja on Jean-Claude Juncker, aloitti tehtävässään marraskuussa 2014. Puheenjohtaja Juncker esitti seuraavan sitoumuksen: *”Aion hyödyntää komission toimivaltaa ylläpitääkseni yhteisiä arvojamme, oikeusvaltioperiaatetta ja perusoikeuksia ottaen kuitenkin huomioon kaikkien 28 jäsenvaltion valtiosääntöperinteet ja kulttuurit.”*³ Hän asetti komission ensimmäisen varapuheenjohtajan, Frans Timmermansin, vastaamaan perusoikeuksista.

Komissio sisällyttää perusoikeuskirjan kaikkiin politiikkoihinsa. Se tekee tiivistä yhteistyötä kansallisten, eurooppalaisten ja kansainvälisten organisaatioiden kanssa varmistaakseen perusoikeuksien edistämisen.

Ollessaan Euroopan parlamentin kuultavana ensimmäinen varapuheenjohtaja Timmermans sitoutui järjestämään vuosittain EU:n perusoikeustilannetta koskevan keskustelutilaisuuden, jonka tavoitteena on parantaa perusoikeuksien edistämiseen ja suojeluun liittyvää keskinäistä yhteistyötä ja poliittista sitoutumista. Keskustelutilaisuuksissa jäsenvaltiot, toimielimet ja sidosryhmät käyvät keskusteluja yksilöidäkseen ja toteuttaakseen poliittisia toimia, jotka koskevat perusoikeuskysymyksiä. Ensimmäisessä keskustelutilaisuudessa lokakuussa 2015 keskitytään suvaitsevaisuuden ja kunnioituksen edistämiseen erityisesti juutalais- ja muslimivihan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Ennen sitä järjestetään kansalaisyhteiskunnan ja sidosryhmien kuulemisia, kuten kaksi korkean tason vuoropuhelua: toinen uskonnollisten johtajien ja toinen ei-tunnustuksellisten järjestöjen edustajien kanssa.

Tässä kertomuksessa arvioidaan, miten EU:n toimielimet – erityisesti Euroopan komissio – ja jäsenvaltiot ovat soveltaneet perusoikeuskirjaa ja miten sitä on sovellettu niihin. Kertomuksessa

¹ Unionin yleinen tuomioistuin, virkamiestuomioistuin ja unionin tuomioistuin.

² Komission yksiköiden valmisteluasiakirjan liitteessä I on katsaus unionin tuomioistuimen vuoden 2014 oikeustapauksiin, joiden yhteydessä perusoikeuskirjaa lainataan suoraan tai joissa se mainitaan ratkaisun perusteluissa.

³ Ks. Jean-Claude Junckerin ”Poliittiset suuntaviivat seuraavalle Euroopan komissiolle”, http://ec.europa.eu/priorities/docs/pg_fi.pdf, s. 8.

korostetaan Euroopan ihmisoikeussopimuksen merkitystä ja annetaan ajantasaista tietoa EU:n liittymisestä siihen. Kertomukseen sisältyy ensimmäistä kertaa osio, jossa käsitellään tärkeää ajankohtaista kysymystä. Tänä vuonna aiheena ovat perusoikeudet digitaaliympäristössä.

2. Perusoikeuskirjan soveltaminen EU:hun ja EU:n kaikessa toiminnassa

EU:n toimielinten on noudatettava perusoikeuskirjaa kaikissa toimissaan.

2.1 Lainsäädäntötoimet

Järjestelmälliset perusoikeustarkastukset koko lainsäädäntöprosessin ajan ovat tarpeen sen takaamiseksi, että ehdotettu lainsäädäntö on perusoikeuskirjan mukaista. Komissio julkaisi vuonna 2011 toimintaohjeet perusoikeuksien huomioimiseksi komission vaikutustenarvioinneissa⁴. Vuonna 2014 komissio sitoutui tarkistamaan vaikutustenarviointeja koskevia suuntaviivojaan ja järjesti julkisen kuulemisen⁵.

Asia Digital Rights Ireland⁶ havainnollisti tarpeen tehdä ehdotettua lainsäädäntöä koskevia perusoikeustarkastuksia. Tuomioistuin totesi tietojen säilyttämisestä annetun direktiivin⁷ pätemättömäksi, koska siinä rikotaan perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklassa taattuja yksityiselämän kunnioittamista ja henkilötietojen suojaa koskevia perusoikeuksia. Tuomiossa selvennettiin, että perusoikeuksien suojelua koskevat erityiset takeet, mukaan luettuina määräykset salassapitovelvollisuutta koskevista poikkeuksista ja etukäteen tehtävästä hallinnollisesta tai tuomioistuinvalvonnasta, on sisällytettävä EU:n johdettuun oikeuteen eikä niitä saa jättää kansallisen lainsäätäjän harkintavallan varaan. Unionin tuomioistuin totesi, että tietojen säilyttäminen palvelee legitiimiä yleisen edun mukaista tavoitetta, vakavan järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa, ja on kyseisen tavoitteen saavuttamisen kannalta asianmukainen väline. Se kuitenkin katsoi, että direktiivin puuttumista perusoikeuksiin, jotka koskevat yksityiselämän kunnioittamista ja henkilötietojen suojaa, ei ollut rajattu täysin välttämättömään.

Tämä tuomio on tärkeä kaikkien lainsäädäntöprosessiin osallistuvien EU:n toimielinten kannalta. Neuvosto päivitti joulukuussa 2014 suuntaviivat menettelyvaiheista perusoikeuksien kunnioittamisen tarkistamiseksi neuvoston valmisteluelimissä⁸. Se antoi neuvoston henkilöstölle koulutusta, jonka tarkoituksena oli tehdä suuntaviivoista toimivammat.

⁴ SEC(2011) 567 final, 6.5.2011.

⁵ http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/consultation_2014/index_fi.htm

⁶ Unionin tuomioistuimen asioissa C-293/12 ja C-594/12, Digital Rights Ireland ja Kaertner Landesregierung, 8.4.2014 antama tuomio.

⁷ Direktiivi 2006/24/EY, EUVL L 105, 13.4.2006, s. 54.

⁸ Neuvoston pääsihteeristö, ST 5377 2015 INIT.

2.2 EU:n varojen hallinnointi

EU:n varoja hallinnoidessaan unionin toimielinten, elinten ja laitosten on kunnioitettava perusoikeuskirjan mukaisia perusoikeuksia. Jäsenvaltioilla on unionin lainsäädäntöä soveltaessaan sama velvoite.

Asiassa Liivimaa Lihaveis MTÜ⁹ tuomioistuin vahvisti aiemman oikeuskäytännön, jonka mukaan ”unionin oikeuden soveltaminen” edellyttää tietynasteisen sellaisen yhteyden olemassaoloa, joka ylittää kyseisten alojen läheisyyden tai niiden väliset epäsuorat vaikutukset.¹⁰ Kyseisessä asiassa niille kahdelle jäsenvaltiolle, joita toimenpideohjelma koski, oli unionin oikeudessa asetettu velvollisuus panna kyseinen ohjelma täytäntöön. Mainituilla jäsenvaltioilla oli yhtäältä asetuksen N:o 1083/2006 63 artiklan 1 ja 2 kohdan nojalla velvollisuus perustaa seurantakomitea. Toisaalta kaikkien mainitun ohjelman soveltamistoimenpiteiden oli oltava asetusten N:o 1083/2006 ja N:o 1080/2006 mukaisia. Unionin tuomioistuin katsoi, että se, että seurantakomitea on hyväksynyt ohjelmäkäsikirjan, on perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua unionin oikeuden soveltamista. Ohjelmäkäsikirjassa suljettiin pois mahdollisuus hakea muutosta seurantakomitean päätökseen hylätä tuki. Unionin tuomioistuin katsoi tämän loukkaavan perusoikeuskirjan 47 artiklan mukaista oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan.

Toukokuussa 2014 Euroopan oikeusasiamies käynnisti tutkimuksen perusoikeuksien kunnioittamisesta EU:n koheesiopolitiikassa.¹¹ Komissio sitoutui 29. lokakuuta 2014 antamassaan vastauksessa¹² hyväksymään toimenpiteitä, joilla lisätään perusoikeuskirjan tuntemusta jäsenvaltioiden keskuudessa Euroopan rakenne- ja investointirahastojen (ERI-rahastot) hallinnoinnin yhteydessä. Komissio on muistuttanut jäsenvaltioita muodollisesti näiden velvollisuudesta kunnioittaa perusoikeuskirjaa. Lisäksi se tarjoaa ERI-rahastoista tukea valitusmenettelyihin. Komissio jakaa parhaita käytänteitä ja antaa jäsenvaltioille ohjausta siinä, miten perusoikeuskirjan noudattaminen olisi varmistettava ERI-rahastojen hallinnoinnin yhteydessä vuonna 2015.

Komissio oli havainnut mahdollisen perusoikeuksien turvaamiseen liittyvän rikkomisen laittomien muuttajien tilapäisessä säilöönottokeskuksessa; tilintarkastustuomioistuin vahvisti tämän arvion vuonna 2014 antamassaan erityiskertomuksessa. Keskuksen vuokratulot oli sisällytetty ulkorajarahastoon kuuluvaan kansalliseen ohjelmaan, eikä komissio ollut hyväksynyt vastaavia kustannuksia, kun ohjelma päätettiin. Tilintarkastustuomioistuin totesi niiden huonojen olosuhteiden perusteella, joissa laittomia muuttajia pidettiin, että jäsenvaltio ei ollut noudattanut halventavan kohtelun kieltoa (perusoikeuskirjan 4 artikla) eikä ihmisarvon periaatetta (perusoikeuskirjan 1 artikla).

⁹ Unionin tuomioistuimen asiassa C-562/12, Liivimaa Lihaveis MTÜ, 12.9.2014 antama tuomio.

¹⁰ Unionin tuomioistuimen asiassa C-299/95, Kremzow, 29.5.1997 antama tuomio, 16 kohta.

¹¹ <http://www.ombudsman.europa.eu/en/press/release.faces/en/54420/html.bookmark>.

¹² <http://www.ombudsman.europa.eu/en/cases/correspondence.faces/en/58451/html.bookmark>.

2.3 EU:n ulkoisen toiminnan ihmisoikeuslottuvuus

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU-sopimus) 21 artiklassa määrätään unionin ulkoisesta toiminnasta. Siinä vahvistetaan EU:n rooli demokratian, oikeusvaltion, ihmisoikeuksien yleismaailmallisuuden ja jakamattomuuden sekä Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteiden ja kansainvälisen oikeuden noudattamisen edistäjänä. Maiden, jotka haluavat liittyä EU:hun, on kunnioitettava ihmisoikeuksia. Kaikissa kolmansien maiden kanssa tehtävissä yhteistyö- ja kauppasopimuksissa määrätään, että ihmisoikeudet¹³ ovat olennainen tekijä osapuolten välisissä suhteissa.

Euroopan ulkosuhdehallinto ja komissio arvioivat vuonna 2014 ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevaa EU:n toimintasuunnitelmaa (2012–14)¹⁴. Toimintasuunnitelmassa esitetään 97 erityistoimea. Yksi esimerkki näistä ovat sananvapautta verkossa ja sen ulkopuolella koskevat EU:n suuntaviivat, jotka neuvosto hyväksyi toukokuussa 2014. Suuntaviivoissa esitetään määritelmiä ja annetaan ohjausta siitä, miten turvata sananvapautta koskeva oikeus sen kaikissa merkityksissä, joihin kuuluu muun muassa oikeus mielipiteenvapauteen ilman ulkopuolista puuttumista, oikeus hankkia ja vastaanottaa tietoja ja oikeus levittää kaikenlaisia tietoja ja ajatuksia millä tavalla tahansa ja alueellisista rajoista riippumatta.

Suunnitteilla on uusi, vuosia 2015–2019 koskeva toimintasuunnitelma, jossa keskitytään varmistamaan sisäisten ja ulkoisten ihmisoikeuspolitiikkojen välinen johdonmukaisuus etenkin terrorismintorjunnan, muuttoliikkeen ja liikkuvuuden sekä kaupan aloilla.

SEU-sopimuksen 21 artiklan tavoitteiden saavuttamiseksi EU soveltaa rajoittavia toimenpiteitä¹⁵, joilla usein pannaan täytäntöön Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 41 tai 42 artiklaan perustuvia YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmia mutta jotka voivat olla myös EU:n itsenäisiä toimenpiteitä. Joihinkin rajoittavista toimenpiteistä liittyy luetteloja henkilöistä ja yhteisöistä, joiden varat ja resurssit on jäädytetty. Kyseisten henkilöiden ja yhteisöjen kannalta oikeus hyvään hallintoon ja oikeus tehokkaisuuteen oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen (perusoikeuskirjan 41 ja 47 artikla) ovat ratkaisevan tärkeitä. Unionin tuomioistuin käsitteli vuonna 2014 asioita, jotka koskivat menettelyä henkilöihin ja yhteisöihin kohdistettavien rajoittavien toimenpiteiden ottamiseksi käyttöön. Rajoittavien toimenpiteiden laillisuudesta annettiin vuonna 2014 yli 30 tuomiota, mutta tuomioistuin piti luettelot voimassa ainoastaan neljänneksessä tapauksista. Kaikissa muissa tapauksissa luetteloon merkitsemistä koskevat päätökset kumottiin.

¹³ Termiä 'perusoikeudet' käytetään EU:ssa ilmaisemaan 'ihmisoikeuksien' käsitettä erityisessä EU:n sisäisessä asiayhteydessä. Termiä 'perusoikeudet' käytetään perinteisesti perustuslaillisissa yhteyksissä, kun taas termiä 'ihmisoikeudet' käytetään kansainvälisissä yhteyksissä.

¹⁴ http://eeas.europa.eu/human_rights/index_en.htm

¹⁵ Ks. SEUT-sopimuksen 215 artikla.

Eräs tapaus – asiassa Yusef annettu tuomio¹⁶ – koski neuvoston asetuksen (EY) N:o 881/2002¹⁷ perusteella toteutettuja rajoittavia toimenpiteitä. Asetuksella pannaan täytäntöön YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma sellaisten henkilöiden, yhteisöjen ja ryhmien varojen jäädyttämisestä, joiden YK:n pakotekomitea katsoo olevan lähellä al-Qaida-järjestöä. Unionin yleinen tuomioistuin totesi, että komissio ei ollut toteuttanut toimenpiteitä, sillä se ei ollut korjannut menettelyvirheitä ja aineellisia säännönvastaisuuksia, jotka liittyvät Hani El Syyed Elsebai Yusefin varojen jäädyttämiseen. Näin ollen tuomioistuin kehotti komissiota täyttämään velvollisuutensa tutkia luetteloon merkitsemisen perusteet huolellisesti ja puolueettomasti ja tarvittaessa aiheellisessa yhteistyössä YK:n pakotekomitean kanssa.¹⁸ Komissio käy parhaillaan läpi luetteloon merkitsemisen perusteita yhteistyössä asiaankuuluvien YK:n elinten kanssa.

Useimmat niistä asioista¹⁹, joissa unionin tuomioistuin kumosi yhteisöihin tai henkilöihin kohdistetut rajoittavat toimenpiteet, koskivat neuvoston päätöksiä ja asetuksia, joissa luetteloon merkitsemisen perusteita tukevat todisteet tai tiedot olivat riittämättömiä ja todistustaakkaa, joka asiassa Kadi II²⁰ annetussa tuomiossa esitetyn tulkinnan mukaan on perusoikeuskirjan 47 artiklan nojalla neuvostolla, ei ollut täytetty. Muut asiat kumottiin menettelyllisistä syistä.²¹

Kauppapolitiikassa alettiin 1. tammikuuta 2014 soveltaa tarkistettua yksipuolista yleistä tullietuusjärjestelmää (GSP+) koskevaa järjestelyä, jossa edellytetään keskeisten ihmisoikeussopimusten kunnioittamista. Valvontamekanismia on lujitettu merkittävästi, ja näin on varmistettu, että GSP+-järjestelmän edunsaajat noudattavat velvoitteitaan ja etenkin ratifioivat ja panevat täytäntöön 27 kansainvälistä ihmisoikeuksia ja muita aiheita koskevaa yleissopimusta. Myös Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat tiivistäneet valvontaa.

3. Perusoikeuskirjan soveltaminen jäsenvaltioihin ja jäsenvaltioissa

Komissio valvoo unionin tuomioistuimen valvonnassa sitä, että jäsenvaltiot noudattavat perusoikeuskirjaa unionin oikeutta soveltaessaan. Jos komissio saa tietää, että säännöksiä on rikottu, se voi käynnistää rikkomusmenettelyn. Kansalliset tuomarit ovat tietoisia siitä, että perusoikeuskirja on

¹⁶ Unionin tuomioistuimen asiassa T-306/10, Hani El Syyed Elsebai Yusef vastaan Euroopan komissio, 21.3.2014 antama tuomio.

¹⁷ Asetus (EU) N:o 881/2002, EYVL L 139, 29.5.2002, s. 9.

¹⁸ Alaviitteessä 16 mainitun tuomion 102 kohta.

¹⁹ Esim. unionin tuomioistuimen asiassa T-565/12, National Iranian Tanker Company vastaan neuvosto, 3.7.2014 antama tuomio; unionin tuomioistuimen asiassa T-439/11, Sport-pari vastaan neuvosto, 9.12.2014 antama tuomio.

²⁰ Unionin tuomioistuimen asiassa C-584/10 P, komissio ynnä muut vastaan Kadi (Kadi II), muutoksenhakuasia asiaan T-85/09 Kadi vastaan komissio (Kadi I), 18.7.2013 antama tuomio.

²¹ Ks. esim. asiat T-208/11 ja T-508/11, LTTE vastaan neuvosto. Tuomiosta on vireillä valitus asiassa C-599/14 P.

väline, jolla voidaan varmistaa, että jäsenvaltiot noudattavat perusoikeuksia. EU:n lainsäädännön säännöksiä ja unionin oikeuteen perustuvan kansallisen lainsäädännön säännöksiä on tulkittava johdonmukaisesti suhteessa perusoikeuskirjassa säädettyihin velvoitteisiin, jotta siinä taatut oikeudet pannaan täytäntöön. Jos kansallinen tuomioistuin ei ole varma perusoikeuskirjan sovellettavuudesta tai sen määräysten oikeasta tulkinnasta se voi – ja jäsenvaltion ylimmän oikeusasteen tuomioistuimena sen täytyy – pyytää unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua. Unionin tuomioistuimen vastauksen avulla kansallinen tuomioistuin voi antaa asiassa ratkaisun. Kansalliset tuomarit käyttävät tätä menettelyä säännöllisesti. Tästä on apua kehitettäessä perusoikeuskirjaan liittyvää oikeuskäytäntöä, ja se vahvistaa kansallisten tuomarien roolia käytännön ylläpitämisessä. Vuonna 2014 kansalliset tuomarit pyysivät ennakkoratkaisua 43 kertaa²², hieman useammin kuin aikaisempina vuosina²³.

3.1 Rikkomusmenettelyt

Vuonna 2013 perusoikeuskirja mainittiin vain viidessä rikkomusmenettelyssä. Vuonna 2014 komissio viittasi perusoikeuskirjaan 11:ssä sellaisia menettelyjä koskevassa asiassa, jotka perustuvat SEUT-sopimuksen 258–260 artiklaan. Perusoikeuskirja koskee jäsenvaltioita ainoastaan niiden soveltaessa EU:n oikeutta. Näin ollen perusoikeuskirjaa koskevien rikkomusmenettelyjen on liityttävä EU:n oikeuden säännökseen, joka edellyttää perusoikeuskirjan soveltamista.

Mainituista 11 asiasta viisi liittyy turvapaikka- ja maahanmuuttoasioihin²⁴.

Rikkomusmenettelyt turvapaikka- ja maahanmuuttoasioiden alalla

Komissio käynnisti vuonna 2014 erästä jäsenvaltiota vastaan palauttamisdirektiiviä²⁵ koskevan rikkomusmenettelyn, jossa ilmaistiin huoli säilöönoton kestosta ja sen aineellisista olosuhteista sekä siitä, että palautettavien käytettävissä ei säilöönottokeskuksissa ollut maksutonta oikeusapua, samoin kuin siitä, että säilöönottopäätösten laillisuus tarkistettiin vasta kuuden kuukauden kuluttua ja että päätöksiä, jotka koskivat säilöönoton jatkamista kuuden kuukauden jälkeen, valvottiin vain rajallisesti (perusoikeuskirjan 4, 6 ja 47 artikla).

Erästä toista jäsenvaltiota vastaan käynnistettiin rikkomusmenettely, joka koski vastaanottoolosuhteista²⁶ ja turvapaikkamenettelyistä²⁷ annettujen direktiivien virheellistä soveltamista. Komissio ilmaisi huolensa turvapaikkamenettelyn kestosta, kielteisiä turvapaikkapäätöksiä koskevien

²² Komission yksiköiden valmisteluasiakirjan liitteessä II on katsaus vuonna 2014 esitettyihin ennakkoratkaisupyyntöihin, joissa viitataan perusoikeuskirjaan.

²³ Vuosina 2013 ja 2012 perusoikeuskirjaan liittyviä ennakkoratkaisupyyntöjä esitettiin 41.

²⁴ Lisätietoja on tämän kertomuksen liitteenä olevassa komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa.

²⁵ Direktiivi 2008/115/EY, EUVL L 348, 24.12.2008, s. 98.

²⁶ Direktiivi 2003/9/EY, EUVL L 31, 6.2.2003, s. 18.

²⁷ Direktiivi 2005/85/EY, EUVL L 326, 13.12.2005, s. 13.

oikeussuojakeinojen tehokkuudesta, maksuttoman oikeusavun puutteesta, tiettyjen turvapaikanhakijaryhmien säilöönnotosta, jota näytetään sovellettavan automaattisesti ilman yksilöllistä arviointia, oikeudesta säilöönottopäätöksiä koskeviin tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin sekä maksuttomasta oikeusavusta säilöönnoton aikana (6 ja 47 artikla).

Vuonna 2014 komissio tarkasteli sitä, miten jäsenvaltiot soveltavat perusoikeuskirjaa pannessaan EU:n lainsäädäntöä täytäntöön unionin ulkorajoilla, ja kiinnitti erityistä huomiota palautuskiellon periaatteeseen (4, 6, 18 ja 19 artikla). Esille nousseita ongelmia ovat muun muassa säilöönnoton soveltaminen ja sen kesto, säilöönnoton olosuhteet, alaikäisten erityistilanne, maksuton oikeusapu ja tehokkaat oikeussuojakeinot turvapaikkaprosessin aikana joissakin jäsenvaltioissa (perusoikeuskirjan 6, 24 ja 47 artikla).

Viisumisäännöstö ja viisuminepäätöstä koskeva muutoksenhaku

Vuoden 2014 lopussa komissio kehotti viittä jäsenvaltiota ryhtymään toimiin sen varmistamiseksi, että muutoksenhakuun, joka koskee päätöstä viisumin epäämisestä, mitätöinnistä tai kumoamisesta, sisältyy asian vieminen lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Viisumisäännöstöä koskevassa asetuksessa²⁸ vahvistetaan menettelyt ja edellytykset, jotka koskevat lyhytaikaiseen oleskeluun tarkoitettujen viisumien ja lentokentän kauttakulkuviisumien myöntämistä. Asetuksessa jäsenvaltiot veloitetaan säätämään muutoksenhakuoikeudesta, joka koskee viisumin epäämistä/mitätöintiä/kumoamista. Perusoikeuskirjan 47 artiklalla annetaan yksityishenkilöille oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin tuomioistuimessa, kun unionin lainsäädännön mukaisia oikeuksia ja vapauksia rikotaan. Kyseisten jäsenvaltioiden kansallisessa lainsäädännössä säädettiin kuitenkin vain mahdollisuudesta hakea muutosta tuomioistuinten ulkopuoliselta hallintoviranomaiselta. Komissio katsoo, että tämä ei vastaa 47 artiklassa asetettua vaatimusta riippumattomasta tuomioistuimesta.

Romanilasten erottelu koulutuksessa

Komissio käynnisti syyskuussa 2014 erästä jäsenvaltiota vastaan rikkomusmenettelyn, joka koski rotusyrjintädirektiivin²⁹ vastaista romanilasten syrjintää koulutusasioissa. Komission kanssa käymissään keskusteluissa kyseinen jäsenvaltio perusteli toimiaan viittaamalla perusoikeuskirjaan liittyvään unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön. Tästä syystä komissio katsoi tarpeelliseksi selventää oikeuskäytännön tulkintaa virallisella ilmoituksella, jossa viitattiin erityisesti perusoikeuskirjan 21 artiklaan, jolla kielletään rotuun ja etniseen alkuperään perustuva syrjintä.

²⁸ Asetus (EY) N:o 810/2009, EUVL L 243, 15.9.2009, s. 1.

²⁹ Direktiivi 2000/43/EY, EUVL L 180, 19.7.2000, s. 22.

3.2 Unionin tuomioistuin ohjeistaa jäsenvaltioita (ennakkoratkaisut)

Unionin tuomioistuin jatkoi vuonna 2014 perusoikeuskirjan soveltamista ja sen määräysten tulkintaa koskevien ohjeiden antamista kansallisille tuomareille vastaamalla sille esitettyihin ennakkoratkaisupyyntöihin.

Turvapaikanhakijoiden ihmisarvo

Joulukuussa 2014 unionin tuomioistuin antoi ratkaisun, jossa vastattiin Alankomaiden korkeimman hallinto-oikeuden asiassa A, B ja C vastaan Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie³⁰ esittämiin kysymyksiin, jotka koskivat EU:n turvapaikkasäännösten tulkintaa sen menetelmän yhteydessä, jolla arvioidaan turvapaikanhakijan ilmoittaman sukupuolisen suuntautumisen uskottavuutta. Hakijat ilmoittivat pelkäävänsä vainoa alkuperämaassaan homoseksuaalisuutensa vuoksi. Kansallinen tuomioistuin kysyi unionin tuomioistuimelta, asetetaanko unionin oikeudessa rajoituksia, jotka koskevat turvapaikanhakijoiden seksuaalisen suuntautumisen todentamista. Unionin tuomioistuin katsoi, että aseman määrittelyä koskeva direktiivi³¹ ja perusoikeuskirja asettavat rajoituksia: kansallisten viranomaisten käyttämien menetelmien on oltava perusoikeuksien, kuten oikeus ihmisarvon kunnioittamiseen (1 artikla) ja oikeus yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamiseen (7 artikla), mukaisia. Hakijoilta ei voida vaatia mitään sellaista, mikä vaarantaisi heidän ihmisarvonsa tai henkilökohtaisen koskemattomuutensa. Tähän kuuluvat esimerkiksi henkilöön kajoavat, nöyryyttävät lääketieteelliset tai näennäislääketieteelliset testit, tunkeilevat kysymykset ja seksuaalisia tottumuksia koskevien valokuva- tai videotodisteiden vaatiminen/hyväksyminen. Tuomio antaa kansallisille viranomaisille mahdollisuuden arvioida hakemuksia yhdenmukaisemmin huolehtien samalla perusoikeuksien kunnioittamisesta.

Prosessuaalinen yhdenvertaisuus kuluttajasuojan alalla

Asia Sánchez Morcillo³² – joka liittyy 47 artiklaan – koskee menettelyllisiä oikeuksia, joita kuluttajalla on käytettävissään kiinnitetyn kiinteistön ulosmittausmenettelyssä. Tuomioistuin korosti asiassa prosessuaalisen yhdenvertaisuuden näkökulmaa. Se katsoi kansallisen lain olevan ristiriidassa kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista annetun direktiivin³³ ja perusoikeuskirjan 47 artiklan kanssa tapauksissa, joissa kuluttajalla ei lain mukaan ole muutoksenhakuoikeutta vaikka velkojalla päinvastaisessa tilanteessa olisi kyseinen oikeus.

³⁰ Unionin tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa C-148/13, C-140/13 ja C-150/13, A, B, C vastaan Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, 2.12.2014 antama tuomio.

³¹ Direktiivi 2004/83/EY, EUVL L 304, 30.9.2004, s. 12.

³² Unionin tuomioistuimen asiassa C-169/14, Sánchez Morcillo, 17.7.2014 antama tuomio.

³³ Direktiivi 93/13/ETY, EYVL L 95, 21.4.1993, s. 29.

Unionin tuomioistuin korosti myös sellaisten kuluttajien heikkoa asemaa, jotka ovat vaarassa menettää kotinsa. Asiassa Kušionová³⁴ se totesi, että EU:n lainsäädännössä oikeus kodin kunnioittamiseen on perusoikeuskirjan 7 artiklassa taattu perusoikeus, joka kansallisten tuomioistuinten on otettava huomioon soveltaessaan kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista annettua direktiiviä.

Ne bis in idem -periaate Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyssä yleissopimuksessa

Asiassa Zoran Spasic³⁵ unionin tuomioistuin arvioi Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehtyyn yleissopimukseen (Schengenin yleissopimus) sisältyvän täytäntöönpanon edellytyksen yhteensopivuutta perusoikeuskirjan 50 artiklan mukaisen ne bis in idem -periaatteen kanssa.

Schengenin yleissopimuksessa määrätään, että henkilöä, jonka oikeudenkäynti on päättynyt yhdessä valtiossa, ei voida syyttää samoista teoista toisessa valtiossa (ne bis in idem -periaate). Siinä kuitenkin tarkennetaan, että periaatetta sovelletaan ainoastaan siinä tapauksessa, että rangaistus on suoritettu, sitä suoritetaan parhaillaan taikka sitä ei voida tuomion antaneen valtion lain mukaan enää suorittaa (täytäntöönpanon edellytys). Perusoikeuskirjan 50 artiklassa ei kuitenkaan viitata nimenomaisesti tällaiseen edellytykseen. Unionin tuomioistuin katsoi, että Schengenin yleissopimukseen sisältyvä täytäntöönpanon edellytys ei ole perusoikeuskirjan vastainen.

3.3 Perusoikeuskirjaan viittaava kansallinen oikeuskäytäntö

Kansallisilla tuomareilla on keskeinen rooli perusoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen ylläpitämisessä. Perusoikeusviraston tutkimus³⁶ vahvistaa, että jäsenvaltioiden korkeimmat oikeusasteet hakivat edelleen vuonna 2014 perusoikeuskirjasta ohjausta ja innoitusta myös sellaisissa tapauksissa, jotka eivät kuulu EU:n lainsäädännön soveltamisalaan.

Komissio edistää tuomareiden välistä vuoropuhelua ja yhteistyötä. Uusi eurooppalainen oikeuskäytäntötunnus³⁷ auttaa ymmärtämään, miten EU:n säädöksiä on tulkittu korkeimmissa kansallisissa oikeusasteissa ja antaa tietoa EU:n säädösten soveltamisesta kansallisissa tuomioistuimissa. Eräseen toiseen hankkeeseen, jonka rahoitukseen EU osallistuu – kansallisten tuomioistuinten perusoikeuskäytäntöjä koskeva eurooppalainen oikeudellinen yhteistyö (European Judicial Cooperation in Fundamental Rights Practice of National Courts) – sisältyy tuomareille

³⁴ Unionin tuomioistuimen asiassa C-34/13, Kušionová, 10.9.2014 antama tuomio.

³⁵ Unionin tuomioistuimen asiassa C-129/14, PPU, Zoran Spasic, 18.7.2014 antama tuomio.

³⁶ Perusoikeusviraston vuosikertomus 2014, joka on tarkoitus julkaista 22. toukokuuta 2015.

³⁷ https://e-justice.europa.eu/content_european_case_law_identifier_ecli-175-fi.do?init=true

tarkoitettu käsikirja oikeudellisen vuorovaikutuksen tekniikoista sekä kansallisten tuomioiden tietokanta, joka on jaoteltu perusoikeuskirjan määräysten mukaan.³⁸

3.4 Tietoisuuden lisääminen perusoikeuskirjasta

Helmikuussa 2015 julkaistun Eurobarometri-tutkimuksen³⁹ mukaan perusoikeuskirjaa koskeva tietoisuus on vuosien mittaan parantunut vain hieman: ainoastaan 14 prosenttia vastaajista tiesi oikeasti, mistä perusoikeuskirjassa on kysymys (11 % vuonna 2012 ja 8 % vuonna 2007). Noin 51 prosenttia vastaajista oli kuullut perusoikeuskirjasta, muttei tiennyt, mikä se tarkalleen on (53 % vuonna 2012 ja 48 % vuonna 2007). Eurobarometri-tutkimuksessa kävi myös ilmi tarve lisätä yleisön tietoisuutta siitä, kenen puoleen perusoikeusasioissa voi kääntyä. Perusoikeusviraston CLARITY-hankkeen⁴⁰ tavoitteena on antaa ohjeita siitä, minkä elimen puoleen on käännettävä, jos perusoikeudet ovat uhattuina (kansallinen ihmisoikeusasioita käsittelevä instituutio, tasa-arvoelin ja/tai oikeusasiamies). Eräs toinen uusi hanke, helmikuussa 2015 käyttöön otettu väline perusoikeuskirjan soveltamisalaan kuuluvien rikkomusten havaitsemiseksi (Don't knock on the wrong door: CharterClick! A user-friendly tool to detect violations falling within the scope of the EU Charter of Fundamental Rights⁴¹), saa rahoitusta perusoikeuksia ja kansalaisuutta koskevasta erityisohjelmasta.

Tarpeesta edistää perusoikeuskirjaa koskevaa tietoisuutta ja tunnistaa viranomaisten erityiset koulutustarpeet ja parhaat käytänteet keskusteltiin joulukuussa 2014 järjestetyssä perusoikeuskirjaa käsittelevässä konferenssissa (The Charter of Fundamental Rights of the European Union: assessing and responding to the training needs of legal practitioners and public officials⁴²). Osallistujat ehdottivat niiden koulutusstrategioiden, kokemusten ja välineiden kartoittamista, joilla voidaan edistää perusoikeuskirjaa koskevaa tietoisuutta sekä kirjan soveltamista paikallisella, alueellisella, kansallisella ja EU:n tasolla, ja painottivat kansalaisyhteiskunnan ja kansallisten ihmisoikeuselinten ratkaisevan tärkeää merkitystä. EU on rahoittanut viranomaisille annettavaa perusoikeuskirjakoulutusta ja jatkaa rahoittamista myös kaudella 2014–2020.⁴³

³⁸ <http://www.eui.eu/Projects/CentreForJudicialCooperation/Projects/EuropeanJudicialCooperationinFR/Documents.aspx>

³⁹ Eurobarometer 416, ”The Charter of Fundamental Rights of the European Union”, kenttätyö EU:n kaikissa 28 jäsenvaltiossa 16.–18. helmikuuta 2015, luettavissa osoitteessa http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/flash_arch_420_405_en.htm#416

⁴⁰ <http://fra.europa.eu/en/project/2013/clarity-complaints-legal-assistance-and-rights-information-tool-you>

⁴¹ <http://www.eui.eu/Projects/CentreForJudicialCooperation/Projects/CharterClick/Charterclick.aspx>

⁴² http://ec.europa.eu/justice/events/fundamental-rights-charter-training-2014/index_en.htm

⁴³ Oikeusalan ammattilaisten perusoikeuskirjakoulutus sekä perusoikeuskirjan soveltamista koskevat tiedotustoimet ovat ensisijaisia tavoitteita perusoikeuksia ja kansalaisuutta koskevan erityisohjelman ehdotuspyynnössä. Vuoden 2013 ehdotuspyynnön perusteella noin 2,8 miljoonaa euroa (25 % kokonaisbudjetista) myönnettiin tämän alan hankkeille. Vuonna 2012 vastaava summa oli 1,9 miljoonaa euroa 20,9 miljoonasta eurosta (9 % kokonaisbudjetista). Vuosia 2014–2020 koskevassa rahoituskehityksessä oikeusviranomaisille ja oikeusalan toimijoille annettava perusoikeuskirjakoulutus rahoitetaan oikeusalan

4. Euroopan ihmisoikeussopimus

Unionin tuomioistuin antoi 18. joulukuuta 2014 lausunnon sopimusluonnoksesta, joka koskee EU:n liittymistä Euroopan ihmisoikeussopimukseen. Tuomioistuin havaitsi ongelmia, jotka liittyvät sopimuksen yhteensopivuuteen EU:n lainsäädännön kanssa, ja totesi sopimusluonnoksen olevan SEU-sopimuksen 6 artiklan 2 kohdan ja asiaa koskevan pöytäkirjan N:o 8 vastainen. Tuomioistuin vaati tiettyjä muutoksia: unionin oikeuden ensisijaisuus suhteessa perusoikeuskirjan 53 artiklassa määrättyihin mahdollisuuksiin, jotka koskevat jäsenvaltioiden valtiosääntöihin sisältyviä vahvempia perusoikeuksia; jäsenvaltioiden välinen keskinäinen luottamus etenkin vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella; suhde ihmisoikeussopimusta täydentävään kuudenteentoista pöytäkirjaan; unionin tuomioistuimen yksinomaisen toimivallan säilyttäminen sellaisten jäsenvaltioiden välisten riitojen ratkaisemisessa, jotka koskevat perussopimusten tulkintaa tai soveltamista; tietyt näkökohdat, jotka koskevat sellaista menettelyä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa, jossa EU on mukana; ja oikeussuoja yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla.

Komissio on edelleen täysin sitoutunut siihen, että EU liittyy Euroopan ihmisoikeussopimukseen. Liittyminen vahvistaa perusarvoja, parantaa EU:n oikeuden tehokkuutta ja lisää perusoikeuksien suojelun yhdenmukaisuutta Euroopassa. Ihmisoikeussopimukseen liittyminen on edelleen äärimmäisen tärkeää. Lisäksi EU:n toimielimillä on oikeudellinen velvoite pyrkiä tekemään liittymissopimus, joka on perussopimuksissa ja erityisesti Lissabonin sopimuksen pöytäkirjassa N:o 8 vahvistettujen vaatimusten mukainen. Komissio tutkii tällä hetkellä, mikä olisi paras tapa edetä.

Liittymisen ajankohdasta riippumatta kaikilla EU:n toimielimillä ja jäsenvaltioilla on velvollisuus tulkita perusoikeuskirjaa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen nykyisen oikeuskäytännön valossa. Perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohta sisältää oikeudellisen velvoitteen antaa perusoikeuskirjassa ja ihmisoikeussopimuksessa mainituille oikeuksille sama merkitys ja ulottuvuus siltä osin kuin perusoikeuskirjan oikeudet vastaavat ihmisoikeussopimuksen oikeuksia. Euroopan unionin perusoikeuskirjan selityksissä⁴⁴ luetellaan perusoikeuskirjan artikkelit, joissa sekä merkitys että ulottuvuus ovat samat kuin vastaavissa ihmisoikeussopimuksen artikloissa, sekä artikkelit, joissa merkitys on sama mutta ulottuvuus on laajempi. Vaikka perusoikeuskirjaan ei sisälly oikeudellista velvoitetta mukauttaa tulkintaa Yhdistyneiden kansakuntien sopimukseen, unionin tuomioistuin viittaa YK:n asiakirjoihin tulkitessaan EU:n lainsäädäntöön perustuvia oikeuksia. Kuvaava esimerkki tästä on käsitteen 'vamma' määritelmä, johon unionin tuomioistuin haki asiassa *Kaltoft*⁴⁵ inspiraatiota vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdystä YK:n yleissopimuksesta, jonka sopimuspuoli EU on,

ohjelmasta (2014–2020). Koulutus- ja valistustoimintaa tuetaan myös perusoikeus-, tasa-arvo- ja kansalaisuusohjelmasta (2014–2020), joka keskittyy yksilön oikeuksiin.

⁴⁴ EUVL C 303, 14.12.2007, s. 17.

⁴⁵ Unionin tuomioistuimen asiassa C-354/13, *Kaltoft*, 18.12.2014 antama tuomio.

arvioidessaan, voiko sairaalloyen lihavuus merkitä yhdenvertaista kohtelua työssä koskevassa direktiivissä⁴⁶ tarkoitettua 'vammaa'.

5. Ajankohtainen osio: perusoikeudet ja digitaalistrategia

Digitaalinen vallankumous on luonut yhteiskunnalle, kansalaisille ja liike-elämälle monia mahdollisuuksia. Se on myös herättänyt huolta perusoikeuksien tehokkaasta suojelemisesta digitaalisessa ympäristössä. Henkilötietojen keräämisen, käytön ja jakamisen räjähdysmäinen lisääntyminen on vain yksi esimerkki uusista digitaalialan realiteeteista. Yhdessä maailmanlaajuisia valvontaohjelmia koskevien paljastusten kanssa tämä osoittaa, että on tarpeen luoda aiempaa tehokkaampia takeita perusoikeuksien, etenkin yksityisyyden ja henkilötietojen suojan, turvaamiseksi.

Komissio seuraa tiiviisti perusoikeuksia digitaaliyhteiskunnassa koskevia globaaleja toimia⁴⁷. Esimerkki näistä toimista ovat Euroopan neuvoston ihmisoikeusohjeet internetkäyttäjille⁴⁸. Esille otettujen ongelmien joukossa ovat muun muassa tarve varmistaa tasavertainen pääsy internetiin, vaara yksityishenkilöiden syrjinnästä profiloinnin keinoin sekä vallan epätasainen jakautuminen tietoja hallussaan pitävien ja niitä tarkoituksellisesti tai tahattomasti toimittavien välillä. Uudet kysymykset koskevat immateriaalioikeuksia sekä internetalustojen velvollisuuksia, jotka liittyvät terrorismin ja järjestäytyneen rikollisuuden ehkäisyyn ja torjuntaan.

Perusoikeuskirjan 8 artiklalla taattu henkilötietojen suoja on digitaalisessa maailmassa entistäkin tärkeämpää. Komissio julkaisi tammikuussa 2012 ehdotukset yleiseksi tietosuojasetukseksi⁴⁹ ja tietosuojadirektiiviksi, joka koskee poliisi- ja rikosoikeusviranomaisia⁵⁰. Euroopan parlamentti vahvisti tukensa ensimmäisessä käsittelyssä 12. maaliskuuta 2014.⁵¹ Komissio jatkoi neuvotteluja Yhdysvaltojen viranomaisten kanssa tietosuojaä käsittelevästä puitesopimuksesta, joka koskee EU:n ja

⁴⁶ Direktiivi 2000/78/EY, EYVL L 303, 2.12.2000, s. 16.

⁴⁷ Ks. esim. parhaillaan käynnissä olevat keskustelut massadatasta, sellaisena kuin ne heijastuvat Valkoisen talon raportissa massadatasta ja yksityisyydestä (http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/docs/big_data_privacy_report_5.1.14_final_print.pdf), Ranskan korkeimman hallinto-oikeuden raportissa digitaaliteknologiasta ja perusoikeuksista (<http://www.conseil-etat.fr/content/download/33163/287555/version/1/file/Digital%20technology%20and%20fundamental%20rights%20and%20freedoms.pdf>) tai Italian edustajainhuoneen internetioikeuksia ja -velvollisuuksia tarkastelevan komitean internetioikeuksia koskevassa julistusuunnoksessa (http://www.camera.it/application/xmanager/projects/leg17/attachments/upload_file/upload_files/000/000/189/dichiarazione_dei_diritti_internet_inglese.pdf).

⁴⁸ Ks. <http://www.coe.int/en/web/internet-users-rights/guide>

⁴⁹ Ehdotus asetukseksi yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta, COM(2012) 11 final.

⁵⁰ Ehdotus direktiiviksi yksilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten torjumista, tutkimista, selvittämistä ja syytteenpanoa tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta, COM(2012) 10 final.

⁵¹ Euroopan parlamentin lainsäädäntöpäätöslauselma 12. maaliskuuta 2014 (COM(2012) 0010 – C7-0024/2012 – 2012/0010(COD)).

Yhdysvaltojen välillä lainvalvontatarkoituksissa vaihdettujen henkilötietojen suojaamista, sekä tietojen siirtämistä Yhdysvaltoihin koskevan uuden safe harbor -järjestelmän ehdoista.

Unionin tuomioistuin on korostanut tarvetta suojata mutta myös tasapainottaa perusoikeuksia oikein digitaalisessa ympäristössä. Tuomioistuin toisti asiassa Digital Rights Ireland EU:n toimielinten velvollisuuden noudattaa perusoikeuskirjaa toimitessaan varsinkin silloin, kun toimet vaikuttavat yksityisyyden, yksityiselämän ja henkilötietojen suojaamiseen koskevaan oikeuteen. Se julisti tietojen säilyttämisestä annetun direktiivin pätemättömäksi, koska siinä rajoitettiin kohtuuttomasti perusoikeuskirjassa taattuja oikeuksia yksityisyyteen ja henkilötietojen suojaan. Direktiivissä vaadittiin jäsenvaltioita varmistamaan, että televiestintäpalvelujen tarjoajat säilyttävät asiakkaidensa liikenne- ja paikkatiedot vähintään kuuden kuukauden ja enintään kahden vuoden ajan ja antavat nämä tiedot pyynnöstä lainvalvontaviranomaisten käyttöön vakavien rikosten ja terrorismin tutkintaa, selvittämistä ja syyteharkintaa varten. Asiassa Google⁵² unionin tuomioistuin selvensi, että Googlella on EU:hun sijoittautuneena rekisterinpitäjänä velvoite noudattaa EU:n tietosuojalainsäädäntöä (perusoikeuskirjan 7 ja 8 artikla) ja että sen on näin ollen tietyin edellytyksin noudatettava pyyntöjä, jotka koskevat tiettyihin henkilötietoihin johtavien linkkien poistamista ("oikeus tulla unohdetuksi").

Puheenjohtaja Juncker kehotti Euroopan parlamentille antamissaan poliittisissa suuntaviivoissa purkamaan kansalliset suojamuurit televiestintäsektorilla, tekijänoikeus- ja tietosuojalainsäädännössä, radiotaajuuksien hallinnoinnissa ja kilpailulainsäädännössä.⁵³ Digitaalisia sisämarkkinoita koskeva strategia on yksi nykyisen komission lippulaivahankkeista. Kansalaisten usko ja luottamus ovat strategian tukipilareita ja tärkeitä edellytyksiä digitaalisten sisämarkkinoiden moitteettomalle toiminnalle. Tähän kuuluu myös perusoikeuksien vahva ja tehokas suojaaminen verkossa. Lisäksi oikeuksien täysimääräinen käyttäminen digitaalisilla sisämarkkinoilla edellyttää vammaisten henkilöiden tarpeiden huomioon ottamista.

Perusoikeuskirjan vaatimuksen mukaisesti komissio seuraa jatkuvasti kehitystä perusoikeuksien suojelussa kaikilla politiikanaloilla. Perusoikeuksien ensisijaisena tarkoituksena ei ole edistää turvallisuutta tai markkinaperusteisia politiikkoja, vaan ne ovat itsessään keskeisiä avoimen ja demokraattisen yhteiskunnan kukoistamisen kannalta.

6. Päätelmät

Komissio on sitoutunut perusoikeuksien korkeatasoiseen suojeluun EU:ssa. Se pyrkii varmistamaan, että kaikki sen lainsäädäntöehdotukset ja -toimet ovat perusoikeuskirjan mukaisia.

⁵² Unionin tuomioistuimen asiassa C-131/12, Google Spain ja Google, 13.5.2014 antama tuomio.

⁵³ Ks. Jean-Claude Junckerin ”Poliittiset suuntaviivat seuraavalle Euroopan komissiolle, http://ec.europa.eu/priorities/docs/pg_fi.pdf

Yhteiskuntiimme kohdistuvat muuttuvat uhkat huomioon ottaen komissio huolehtii turvallisuutta koskevassa lähestymistavassaan perusoikeuksien täysimääräisestä kunnioittamisesta ja edistämisestä. Lisäksi se päivittää perusoikeuspolitiikkojaan – olipa sitten kyse digitaalistrategiasta tai muuttoliikkeen haasteista – uuden kehityksen valossa ja unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti.

Perusoikeuskirjaa sovelletaan EU:n toimielimiin mutta myös jäsenvaltioihin näiden soveltaessa EU:n lainsäädäntöä. Komissio valvoo perusoikeuskirjan noudattamista jäsenvaltioissa.

Komissio aikoo edistää perusoikeuksia kaikkialla EU:ssa, ja erityisesti lokakuussa 2015 järjestettävässä ensimmäisessä perusoikeuksista käytävässä vuosittaisessa keskustelutilaisuudessa.